

СТАНОВИЩЕ

от доц. д.ф.н. **Маргарита Захариева Младенова**
по конкурса за професор по професионално направление
2.1. Филология, обявен от Кирило-Методиевския научен център
ДВ бр. 36/27.4.2018 г.

В обявения от Кирило-Методиевския научен център конкурс за професор по професионално направление 2.1. Филология единствена кандидатка е доц. д-р **Славия Георгиева Бърлиева-Бекирова**, която е на основна работа в Кирило-Методиевския научен център като негов директор. Това означава, че дейността ѝ като цяло трябва да се оценява освен като чисто научен принос, също и с оглед на организационните ѝ качества, както и предвид популяризаторската мисия на директор на центъра. Трудовете на кандидатката след доцентската хабилитация, които са релевантни по конкурса, са излезлите от 1998 г. насам.

Научната дейност на Славия Бърлиева е свързана почти изцяло с Кирило-Методиевския научен център, където постъпва скоро след завършването на специалността Класическа филология на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, след неколкомесечна работа като специалист в Катедрата по стара и средновековна история в същия университет. В Кирило-Методиевския научен център тя работи последователно като проучвател (от 1983 г.), научен сътрудник (от 1990 г.), старши научен сътрудник II ст./доцент (от 1998 г.), а от 2011 г. е и негов директор. В периода 1998–2008 г. е негов научен секретар, а през 2008–2013 г. е научен секретар на Българската академия на науките. Научните ѝ занимания са посветени на изследването на средновековни латински писмени паметници, техните текстологични и исторически взаимодействия. Проучванията ѝ се опират върху непосредствена работа в ръкописните сбирки на 36 библиотеки и архиви в Европа.

Общата библиография на Славия Бърлиева включва с 206 публикации – 18 книги (1 самостоятелна монография, 1 монография в съавторство и 16 юбилейни и тематични сборници, посветени на значими теми в кирилometодиевистиката, в които е член на колектива от съставители и редактори), 63 научни статии и студии, 11 хроникални бележки, 9 рецензии и 40 доклада пред национални и международни

конференции, 13 научно-популярни статии и 50 участия в медийни изяви. От тях релевантни по конкурса за професор са 1 самостоятелна монография, 1 монография в съавторство, 16 юбилейни и тематични сборници, 48 статии и студии, 3 рецензии, 2 хроникални бележки и 39 доклада от конференции.

Голяма част от публикациите ѝ преди и след 1998 г. са посветени на една от основните проучвателски задачи на Кирило-Методиевския научен център – изследването и издаването на Кирило-Методиевските извори. От публикациите ѝ, които могат да се разглеждат като хабилитационен труд, са представени 31 статии с общ обем 400 страници, посветени именно на тази тема. В това отношение може да се каже, че работата на Сл. Бърлиева е в прекия смисъл на думата откривателска – в археографско, палеографско, историческо и извороведско отношение. В резултат на задълбочената работа в различни европейски книгохранилища тя успява да открие нови преписи на известни извори, както и непознати досега текстове, които могат да бъдат отнесени към групата на Кирило-Методиевските извори. Сред тях са откриването на неизвестна досега римувана творба, посветена на Лудвиг Немски и св. Климент Римски, включваща и славословие за св. Константин-Кирил (в Казаурийската хроника), както и най-старата открита досега латинска проповед за Кирил и Методий и две служби от Оломоуцкия и Пражкия диоцез. Откриването им е продължение на по-ранни нейни работи, когато формулира хипотезата, че изследването на текстовете, посветени на св. Климент Римски, ще донесе нови данни за ранната Кирило-Методиевска традиция в Западна Европа. Тази хипотеза се потвърждава и резултатите от нея са част от представените трудове по конкурса. Тук спада откриването на римувания текст от Казаурийската хроника, както и установените ранни проповеди (XV в.) и служби за славянските апостоли, останали досега извън ползрението на съвременната наука.

В пряка връзка с темата за Кирило-Методиевските традиции сред западните славяни и изобщо в Централна и Западна Европа е и изследването на представите (обективни и въображаеми) за връзката на Кирило-Методиевото дело с националната история, респективно представите за национална идентичност на отделните славянски народи. Те имат най-пряко отношение към темата на конкурса за професор „Мотиви на идентичността и развитието на Кирило-Методиевската

традиция в Европа“. Темата за националната идентичност като особено актуална за началото на XXI в. е поставена в контекста на историческите традиции за Кирил и Методий, които се появяват през Средновековието. Особен акцент е поставен върху времето, непосредствено предхождащо епохата на Славянското възрождане, когато всеки от славянските народи включва славянските първоучители към националния си пантеон, независимо от географските, конфесионални и най-вече политически различия и ги разглежда като важна основа на националната си идентичност.

Пряко отношение към тази тема имат и работите на Сл. Бърлиева, посветени на бохемистичната тема, свързана с Кирило-Методиевските традиции в Чехия. Тук спада работата, посветена на темата за мощите като структурен елемент на култа към светите братя, разглеждан като свързващо звено на тяхната святост с чешките земи, както и включването им в църковната йерархия на Моравия и на Оломоуцкия диоцез. Анализирането на Кирило-Методиевската тема с оглед на актуалните за времето политически проблеми се проявява особено ярко в проучванията на кандидатката върху честванията на деня на Кирил и Методий през XVIII в. във Виена, документирани между другото и в открити от нея 70 неделни проповеди, чието анализиране и публикуване вече е започнало с последните засега работи на кандидатката и представлява част от научните ѝ и творчески планове за следващите години.

Прави впечатление голямата широта на международните контакти, които са необходими за осъществяването от Сл. Бърлиева на проучванията на западноевропейски и средноевропейски сбирки от стари паметници, широката палитра от авторски и редакторски колективи, в които участва, както и продължителната ѝ дейност като организатор на научната работа на Кирило-Методиевския научен център и на Българската академия на науките в качеството ѝ на научен секретар на двете научни институции. Голямата ѝ организационна и международна активност е отразена и в ръководството на 12 международни проекта и участието в екипа на 12 международни проекта, които са нагледна илюстрация на способността ѝ да организира екипна работа и да я довежда до успешен край. Редица нейни публикации са осъществени в чужбина – Азербайджан, Великобритания, Германия,

Литва, Полша, Русия, Словакия, Сърбия, Франция, Черна гора. Независимо от чисто научните си занимания тя преподава и в 3 от специалностите на Софийския университет – във Факултета по класически и нови филологии – в Класическа филология и в Немска филология, както и в Историческия факултет, в катедра История на България. Освен това е научен ръководител и консултант на 3 дипломанти и 3 докторанти, както и на чуждестранни докторанти, специализирали у нас. Изнасяла е лекции в 15 чуждестранни университета. Признание за тази международна активност е и избирането ѝ в редица оценяващи национални и международни институции в България, Великобритания, Италия, Словакия. Естествено продължение на научната и преподавателската ѝ дейност са и 63 популярни изяви в печатни и електронни медии.

Въз основа на изброените научни постижения и цялостна научно-организационна дейност предлагам на почитаемото научно жури да присъди на директора на Кирило-Методиевския научен център **доц. д-р Славия Георгиева Бърлиева-Бекирова** академичната длъжност „професор“ по научната специалност 2.1 Филология.

София, 25.9.2018 г.

Член на журито:

(Доц. д-р Маргарита Младенова)